

ուենեանով բնաւ երկիւղ չունին, և ահա այս չարագործներուն ճիրաններէն ազատելու և ազդու միջոցներ ձեռք առնելու ատեն, բուժելի մէջքէ դէպքերնց սուրբերովը, բերբերովը, դաշոյններովը և այլ զէնքերով այս կողմերը կը լինան: Այլ Բերստոնէից ստացուա. ծոց, մինչ իսկ կենաց ապահովութեան վրայ երկիւղը մտածէ. քանզի այս նոր գաղթականք յետին աստիճան թըռուառութեան մէջ են. ոչ հայ, ոչ հանդերձ, ոչ անասուն ունին: Նոր դաղթող մէջքէ դէպքերնց թէ ինչ պիտի ընէք դուք. երկրագործութեան ու արհեստ ունի՞ք: Ձերքէ դէպք պատասխան տուաւ, «Թող թող պիտի ընենք, սյարնքն գործութիւն պիտի ընենք, երկրագործութիւնը գործիք կուզէ, արհեստը ստակ կուզէ, մեր քով ասոնց մէկն ալ չկայ»: Նոր ձեռքով զոտնուած ջորիին կամ ձիուն համար կըսեն, «Այս ձին կամ չորին մենք գործուցինք»: ուստի կառավարութեան կը դիմեն: Անոնց մին ձիուն կամ չորին տէրը կըլլայ, միւսներն ալ ըստ օրինի վկայութիւն կուտան, և խեղճ ջորեպանին ձեռքէն անասունը կառնուի: Այսպիսի երեք դէպք պատահեցան Ժոտերս, տեսնենք թէ այս քննութեանը որչափ պիտի պատահի այս առհասարակ: Նամակիս թուականէն տասը կամ տասն և հինգ օր առաջ Հայոց երեսներէն մին այգին երթալու ատեն որ մէկ ժամի չափ հեռի է քաղքէն, երեք մէջքէ դաղակի կը հանգի: Ձերքէ դէպք կը հարցունին Հայուն ընկեր եղող Մահմետականին: «Այս կեանքը է թէ իսլամ է»: Որ ատեն պատասխանը կ'առնեն թէ «կեանքը է», անմիջապէս վրան յարձակելով ձին, քովի ստակը, զէնքը, վերադարձուն առնելով, բաւական ալ ծեծելով մերկ և յուսահատ այգիին ճառագայտը թողուցին: Երկրացեալն անմիջապէս քաշուի բոկոտն ետ կը դնուայ իր տուրը: Կառավարութեանը իմաց տրուելով քանի մը ոստիկան կը զրկէ այս չարագործները ձերբակալելու, բայց դեռ գոհացուցիչ լուր մը ելած չէ: Ահա այսպէս է Հայ հասարակութեան վիճակը, եթէ ասոնց առջեւ չառնուի, Բերստոնէից ոչ թէ երկար ճանապարհորդութիւն ընել, մինչև անգամ այգի երթալը անհնարին պիտի ըլլայ: Եթէ կառավարութեան կողմէն արթուն հսկողութիւն չըլլայ ու առջեւ չառնուի, շիտակէ շատ ցաւալի պիտի ըլլայ Բերստոնէից ապագայ վիճակը:

Այս մեր տուած տեղեկութիւնը ամենէն կարճն է: Տերովը օգնութեանը կարօտ ենք: Շատ վախ ունինք որ աս անգագամ և գաղանաբարոյ բնութեան տէր աւաղակը մեծ գէշութիւն ընելու պիտի յանդգնին:

Ամասիս, Ապրիլ 23, 1878
(Աւետարեք)

Աւետարեքտէն ալընարագ, տէրճ իտիլէն չու պալատէքի մէքթուպուրն իրիսի տախի գիտատէսիլլէ էսէֆէնիկի վէ տէհէթմարի տիր:

Ամասիս մէքթուպուրն տանալը տըղընա, վէ պիլիմ սայիր, վէ մէքթուր մէքթուպուր թաստիք իտիճի սուրէթ. տէ այտըղըմըլ մալիս մաթլարա կէօրէ, Սամսուն, Սիվաս, վէ Ամասիս թարաֆ. Լարշնտա, հայտուտուլ օ գատար չօղալը, վէ մէքթուր քէնտի ճինա. յէթլէրնտէ օ գատար իլերուլմիլլէր տիր քի, չէհէթմարն չէհէթմար վէ քէօյ տէն քէօյ տէլլի, հէթթէս քէնտի պալ վէ պաղլէսինէ տախի կիտէպ կէլէմէլ օլմուշ տուր. հալլէլ թիւարէթ քուր:

մուշ, վէ գիրտաթ վէ սանաթճա տախի ինգըրտը հասըլ օլմուշ տուր. չիւնքի, պուրլարըն իշիւ պիլիլ քտէ եէօրիւր, վէ իշիւ պիլիլ քտէ տուրուր. պիր մէմա. ինքտէ էմիլիէթ օլմաստըլ թագտիր. տէ, նէ չիֆթճի պտղընա պաղլէսինէ վէ թարալընա կիտէպիլլի, նէ թիւճ. ճար թիւճճարըլա չըգըլապիլլի, վէ սէտէ, պինաէն ալլի, իմալ իլլէտի. կի էմթա վէ էշեանը Գիւճճարա սա. թամաեանաղընտան, էսնաֆլար, ես. նի, սանաթթարար չարըլապտա մէլ. տանէ մամուլաթ կէթիլլէպիլլիլլէր:

Մէքթուր մէքթուպտա էն գիեա. տէ էսէֆ օլմուսնաթ պիր նօքթա տա չու տուր քի, մէքթուսն հայտուտ. լուղու իրթիքեապ իտէն մէքթուլլէր, պէսպիլլի, ինթատընա թէօվպէ, ես Ալլահտան պիլիլ օլտուղլարընտան, վէ եախօտ Ալլահտան պաղլա պիր ալլահտա քէնտիլէր օլտուղլարընտան, վէ եախօտ իրիսիլլէանլարա, եանի քէնտի իթիքատը պաթըլլարընճա կեանքուրարա, քէօրէք, չաղալ վէ գուրտ, վէ պէլլի տէ տահա գիեա տէ էսնա վէ մուղիլլի վէ մուհաղգար պիր հայլլան նագարըլլա պագմագտա օլտուղլարընտան, 1878 սէնթիտէ, մէմալիլլի մահմուտի չահանէ կիպի մէ. տէնի պիր թօքթալ տա, Սուլթան Համիտ հաղթթիլլէրի կիպի տալի վէ թէ. պատթէրվէր պիր փատիլաճ տէվրին. տէ, վէ Սատթէ քաշա հաղթթիլլէր, կիպի պիր գաշ տէֆալար Ելթօպտըր կէօրմիլլ պիր վէգիլի աղամըն դէմա. նընտա, հալլէա, թէնհատա քաթիլ կէ. թիրտիլլէրի տալմըն, կիպիլլի օլտուղլարընտէր սէրպիսթճէ սիւալ իտիպ, վէ իւպալի եալէր օլտուպտա կեանքուր չըգտըլ տա իսէ, իսթէտիլլէրի հա. գարէթի եալապիլլէրտէ իմիլլէր:

Պուրտան տա գիեա տէ չահանէ թէ. էսսիլլէր եէրի չուրալը տըր քի, պուր կեանքուր տիլլէմիլլէր, պուր տէրէճէ վահիլլիլլէրէն ճիւրթ իտիպ, վէ թէք. միլ պիր միլլէր իտարապընա չարըլապ. արը հալլէա տախի, պուրլարտան հիշ պիրին, հիշ տէլլի իսէ պիր կէօս. թէրիլլ օլմաղ իւղլէ, աղտըք պիր ճէ. զա չէփտիլի կէօրիլլէրտէ վէ իշի. տիլլէրտէ տէլլի տիր, վէ պուրտան. տա չու մէլլէնէն հասըլ օլմագտա տըր քի, ես մահիլլի հիւքիլլէրէր տա. իս պուրլարտան տիլլէրէմէրտէ տիր. լէր, վէ եախօտ կիլլի պիր իշիլլէրի փատիլլէր մէպիլի, անլէրէ հիւքիլլէր պուրլարտագտա տըրլար:

Կէլլէրմ Եէպիլի Գարա-Հիսար մէքթուպուրն. նասըլ քի անլաղըմագտա տըր, իրիսիլլէրի տալիմ թագիլլէր. վէ տալիմա գուրլու ու հա. գարէթ կէօրմէրտէ իմիլլէր. պըրա. գալմ չարըլտու պագարտա իրիսիլլէ. եանլարը տէօլտիլլէրի չէօյլէ տուր. սուն, անճագ միւսիլլէնա վագըլլար. տա, Եէնի մէրիլլէրին աղմըլ օլտուգ. արը դէմանլարտա օլտուղու կիպի, իրիսիլլէրի տալարըն կիպիլլէրի էլպիսէ. լէրի, վէ արթա պինմէլլէրին ճայիլ կէօրմէրտէրէրնտէն, օկեալուրա եա. գըլմագ. տէլլէրէք հաղարէթ իտիպ արթտան աղաղըլ արթագտա իմիլլէր:

Ձիեա տէ թէնաճիլլ վէ թէնսիլլի օլտուսնաթ եէրի չու տուր քի, պուրլարը եալանլար մէքթուլլէր օլմա. եղա, իլլա պէշ արթը երկը սէնթտէն. պէրու գարտաճա պիրլլէրտէ եալամըլ օլտուղուսն վաթանտալարըմըլ ա. կէրլէր իմիլլէր, վէ հիւքիլլէրէր թա. րաթընտան տա պուրլարա պիր չէ. սէօյլէրիլլէրի պաղլա, թէլլէրէր իտիլ իրիսիլլէրի տալարա հաղարէթ օլտուսնագտա իմիլլէր:

Գուրա անլիլլէրին, կէլլէրիլլէրի իրիսիլլէրի քէօյլլէրի տէ, իթմէրիլլէրի

լէրի ֆէնալըլ գալմաեօր իմիլլէր, չէօյլէ քի, ասիլլէր կէլլէր արթըրտընը ի. յիսար իշիլլէր մէլլա ու ֆէրեա տա պաշ. լամագտա իմիլլէր:

Պուրլար կիրտիլլէրի քէօյլէրտէ լէր, էթմէք, թալուլա, գուղու վէ րաղըլ յարապ վէ սայիրէ իսթէտիլլէր. լէր չէօյլէ տուրտու, Եէնիլլէրիլլէր վագ. թիլլէր, պիլլէ ճայիլ կէօրիլլէրէր վագ. ճիւրայլթէ ճիւրայլթ իլլէ, «գըլ վէ կէ. ին» տալիլ իթմէմէքտէ իմիլլէր:

Պուրլար պուր ֆէնալըլլարա, տաղ. լարտա, պալըլլարտա, վէ եանլարըն. տա գալիլ վէ հալմալ պուրլունմատը. չը վագըլլարտա ճիւրաաթ իթմիլլէր օլտուլար, Եէնիլլէր պուր գատար էսէֆ օլտու. մագ իտի, հալպուլլի, մուղալիլլի օլտ. ար, քէնտի ամիլլէրի, սէվգ մէմուր. լարը, վէ գալիլլէրի հուղուրտա տալի ճիւրաաթ իթմէքտէ իմիլլէր, նասըլ քի մէլլէրիլլէր մէքթուպտա սէ. րահէթէն պիլլիլլէրիլլէր տիր, Սէվիլլէրէր քալանընը արգատընա աղըր երկըլլէր երկըլլէրէք, իւշ սաաթ մէսաթէտէ պուրլունանլարալիլլէր գատար կէօրիլլէր. տիր. քէնտէն պաղլա, օրտըն գալմագ. մը հուղուրտա օլտուղու հալլէր տա. իսի, պիլլարէնիլլէր 700 զուրուշ քարապ. նը արթագընա պըրըլ մամըլլար տըր. վէ զայիլլէրիլլէր, վէ զայիլլէրիլլէր:

Պիր վագըլլ Պուրլարըն իսեա. նընտան, վէ րուսլարըն թէսալլու. թուրտան վէ իլլիլլարընտան թէլլէք. քի օլտուսնագտա իտի, իշթէ պուրաղըլ օլտուսն մահիլլէրտէ, նէ պիր թանէ Պուրլար վար տըր, վէ նէ տէ պիր թա. նէ րուս, վէ պինապէրին, հիւքիլլէր. թի Սէնիլլէրէն իթաաթը քեամիլլէր տէրքեար օլմանն նէ պիր թանէ ա. սը վար տըր, վէ նէ տէ պէշ երկը սէ. նէ տէն պէրու, պիլլիլլէր քիլլէր պիր ամէլ աւ հարէթթիլլէրիլլէ, իսլամլարըն զարաղ ու ինթիլլէրտէն սէ. պիլլէր իթմիլլէր օլտուգտա, ասիլլէր իթարա. ֆէնալըլլարա սէպէպ նէ տիր, վէ հիւ. քիլլէրիլլէր մահիլլէրիլլէր իսիլլէր թահիլլէրտա իսիլլէրիլլէրտալարըն մահիլլէրտա վէ միլլէր իսիլլէրտա չարըլագտա պուրլունան մէմուր. օլտըն վագըլլէրիլլէրն սէ. պէպ նէ տիր:

Վ լսասըլ, պուր կիւն հիւքիլլէրիլլէր սէնիլլէրն նագարը տիլլէրտէ վէ մէր. համէթիլլէր տալլէր իթմէլլէրիլլէր չահան պուրլունան պուր Անտուր իրիսիլլէր. լարընըն անլաղըլ հաղթթիլլէր վէ տէհ. չէթ ամիլլիլլէր օլտուղուսնտան, իսլիսանէ վէ անլիլլէր, սայիր տէֆալար միլլէր. լու, պուր տէֆա տալիլլէր, լուլլիլլէր ու ի. նանէթիլլէր, վաթիլլէր, մէտէնիլլէր, ինսանիլլէր, վէ միլլէր մէնֆաթըլ իտմընա ընճա իտէրիլլէր. զիրա, պուր հալ պէօյլէ տէվաթ իտէր իսէ, զիրա. արթ, սանտի վէ թիւարէթիլլէր պիլլէրն պ. Գիւն տուրաճաղը, վէ ֆաղըլլէր, վէ գալիլլէր, վէ գըլլէր վէ սէֆա. լէթիլլէր հիւքիլլէր պաղլաճաղըլ չէօյլէ տուրտու, Անտուրտուսն գուղու կի. պիլլէր իրիսիլլէրի տալարըլ, էօյլէ րու. մէլի իրիսիլլէրի տալարըլ կիպի, սիլահա տալլիլլէրտա, մուհաղալլիլլէր մալ ու ճան ու ըրղա գաղըլլամաեանաղլա. ըրնտան, մաղալլալլէր գըրգըրըլ քի, մէլլէրտալլէրիլլէրիլլէրն նալի, հիւքիլլէր մէմուր օլտուսնագտա տըր, նասըլ քի պաղըլ թարաֆլարտա չու մէմուր. լիլլէրէր հասըլ օլտուղունտան, էսիլլէր արընմագ իւղլէր, իսասէթիլլէր քաթիլլէր. իսանէ թարաֆլարտա, վարըլապտիլլէր կէօնտէրիլլէրի իշիլլէրիլլէր տիր:

ՌԱՂԱՆՈՒՅԷ ԲՆԱԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Տնօրէնութիւն և զուլմայ վերլիլլէր աղլարարութեան համեմատ ներկա.

յիւս ծանուցանել թէ վաղը՝ որ է ուր. բաթ, Մ. Տատուրեանի սենեակը (Պուրճուքի իսան) ժամ 5 էն մինչև 8 իւրաքանչիւր բաթին բաթին ինկած հական Օսմ. Բուլ. երկ. արժեւորման. ըր պիտի յանձնուին այն բաթանորդաց որոնք հաշիւին մաքրած ըլլալով տա. կալին ընդունած չեն:

Անձամբ չը ներկայացող բաթա. նորդները պարտին բաթանորդներին ստորագրեալ յանձնել իրենց փոխա. նորդացը:

11 մայիս 1878

ՌԱՂԱՆՈՒՅԷ ԾԻՐԻՅԵԹԻ

Հիսապարընը թէպիլլէր իտիպ տէ հիսսէլլէրին տիլլէր պէշլէր ատէա րու. մէլի տէմիր եօլթահիլլէրէր հէնուլ ալաղ իթմիլլէր օլմանն հիսսէտարանա թահիլլէր մէլլէրիլլէր իթա օլտու. ճաղընտան, եարընքի ճոււա կիւնիւ սաաթ պէշտէն սէքիլլէր գատար Պօն. ճուգըն իսանընտա Մ. Տատուրեան է. ֆէնտիլլէր մաղաղապընա միւրաճաթ իլլէմէլլէր, վէ պիլլաթ կիտէմէլլէր օլտու իսէ, հիսսէ սէնթիլլէրին իմա. լաեարագ թարաֆլարընտան կէօնտէ. ընէլլէրիլլէր ատամլարընա թէսիլլէր իթ. մէլլէրի իրթար օլտուր:

ՍԱՐԱՖԻՅԷ

ԳԱԼԱԹԱ ԲԱՋԱՍՐ			
Էսէ. Ում. 10 մայիս	Կըլլ. Գր. 10	46	
Էսէ. Ում. 11	Կըլլ. Գր. 10	9	
Էն երեւէք		10	11
Էն ալաղը		10	5
Սաաթ 5		10	9 1/2
Իսթիլլէր. 63 (Մուրթ օն)	6 0/0	Ֆր.	
» 65 (Մուրթ օն)	6 0/0	Ֆր.	
» 69 (Բիւրա)	6 0/0		
» 73 (Պօնտիլլէրէր Գր.)	9 0/0		
» 73 (Կիւրա)	6 0/0		
Բուլլէր Եւրոպայիլլէր 3 0/0		34	
Բիւրա	Կըլլ.	1	1/2
Հիւքիլլէր	Կըլլ.	4	
Աղլէ ֆայիլլէր	0/0	12	

ԱԳՁԷԼԵՐԻՆ ԲԱՋԱՍՐ

Օսմանլը լիւրալը 100 զուրա	Կըլլ. Գր. 109
Ինկիլիլլէր լիւրալը	87
Ֆրանսըլլալլէր լիւրալը	88 35
Բուլ	51
Գըրըմիլլէր պիլլէր	5 25
Պէնաղ մէմուրիլլէր	20
Մէթալլիլլէր	20
Պաղլար	70
Գարպիլլէր գալլէր	9 35

ԳԱՅՄԵՆԻՆ ԲԱՋԱՍՐ

Էն երեւէք	281 20
Էն ալաղը	280 20
Սաաթ 5	281
Երեւիլլէր գալլէր պագըլը հիսալլէր իլլէ	61 10

ԻԼԱՆ

Մարդուկէն պիլլիլլէր նիւմըրտու. տան 1877 սէնթիլլէր իրիսիլլէր գատար եանի օն իւշ սէնթիլլէր նիւմըրտու, պիր նիւ. մէր Էսթիլլէր օլմաղըլ վէ նըմըր Բէք. կիւլլէրէն ճիւլլէրիլլէր, վէ նըմըր տիր. կէրի ճիւլլէրիլլէր օլտուղու հալլէր սաթ. լըլ օլտուղունտան, թալիլլէրիլլէր մաթ. պատմըլա միւրաճաթ իթմէր:

ՊՈԼՈՍ ԼԻԲԵՐԱՆ

Լիսանի լէթաֆէթ պէլլանի թիւր. քիլլէր ալիսա օլտու, կէրէք միլլի վէ կէրէք իսուսուս մէքթուլլէրտէ իսա. նի մէլլէրիլլէր թալիլլէր վէ թէրիս իթ. մէլլէր հաղըլ պուրլունտուղըն իսասէ. թէն իլան իտէր, իսթէք իտէն զէվաթ մաթ թպամըլտան մալիլլէրտալլալլէր:

ՍԱՂԻՊ ԿԱՅԻՍԱ
ԿԱՐԱՊԵՑ Ե ԳԱՐԱՍԵԱՆ